

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Uitbreiding en herstructurering Industriehaven Genemuiden

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

2 februari 2012 / rapportnummer 2597-62

1. Oordeel over het MER

De gemeente Zwartewaterland wil de Industriehaven in Genemuiden uitbreiden en herstructureren. Hiervoor is een aanpassing van het bestemmingsplan nodig. Voor de besluitvorming daarover door de gemeenteraad van Zwartewaterland, is een MER opgesteld.

De Commissie voor de milieueffectrapportage¹ (verder: 'de Commissie') is van oordeel dat er essentiële informatie voor besluitvorming in het MER ontbreekt. Dit betreft:

- Onderbouwing van nut en noodzaak en de doelstelling van het voornemen;
- Een duidelijke beschrijving van de beoogde haven met aanliggend terrein; lokale of regionale functie, aantal scheepvaartbewegingen, welke activiteiten er precies plaatsvinden;
- Een beschrijving van eventuele alternatieven en/of motivering waarom deze niet in het MER zijn behandeld;
- Verschillende onderdelen van de Passende beoordeling; informatie over het belang van het plangebied voor de soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgesteld, de mogelijke (cumulatieve) gevolgen en gevolgen voor aangrenzende Natura 2000-gebieden (door externe werking);
- Een beschrijving van (mogelijke) effecten op beschermde soorten;
- Een beschrijving van de vervoersstromen over de weg en het water die het voornemen genereert;
- Een volledige beschrijving van de effecten op geluid, bodem, water en veiligheid;
- Een volledige en goed leesbare samenvatting.

Over deze opmerkingen heeft een gesprek plaats gevonden tussen de Commissie, het bevoegd gezag en de initiatiefnemer. Naar aanleiding daarvan heeft het bevoegde gezag diverse achtergronddocumenten aangeleverd.² Naar het oordeel van de Commissie ontbreekt echter op een aantal aspecten nog steeds essentiële informatie voor de besluitvorming. De Commissie adviseert een aanvulling op het MER op te stellen om deze informatie aan te vullen. In hoofdstuk 2 wordt het oordeel van de Commissie nader toegelicht.

2. Toelichting op het oordeel

2.1 Afbakening van de activiteit en onderbouwing van het voornemen

Voorgenomen activiteit

De omschrijving van het voornemen in het MER is erg algemeen van aard. In §3.4 van het MER wordt beschreven hoe tot een voorkeursalternatief wordt gekomen. Een beschrijving van het voorkeursalternatief ontbreekt echter in het MER. Uit het MER blijkt niet of onvoldoende:

---

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

² In bijlage 1 van dit advies wordt een volledig overzicht gegeven van de stukken die de Commissie heeft geraadpleegd.

- wat de (achterliggende) doelstelling van het voornemen is, waarom hier uitbreiding nodig is, welke vraag naar havencapaciteit er in de regio is en wat de bestaande capaciteit in de regio is;
- in hoeverre haven en bedrijventerrein een uitsluitend lokale of ook regionale functie krijgen (is het alleen bedoeld voor de bedrijven die op het aanliggende bedrijventerrein zijn gevestigd of ook voor verder weg gelegen bedrijven?);
- of er alternatieven zijn afgewogen en om welke reden die niet in het MER zijn behandeld;
- of het 'haventerrein' (met dubbelbestemming 'water-waterstaat / overig (laad- en losplaats)' wordt opgehoogd;
- wat voor soort bedrijven van de haven gebruik zullen maken;
- of er op- of overslag van (milieu)gevaarlijke stoffen, zoals bijvoorbeeld lijm- en verfstoffen, plaats zal vinden en zo ja, op welke wijze geborgd wordt dat deze geen gevolgen kunnen hebben voor bodem, water, natuur en externe veiligheid;
- in welke vorm er op- en overslag van goederen zal plaatsvinden en wat voor faciliteiten hiervoor getroffen worden (bv. een hijskraan ten behoeve van containeroverslag);
- of de ligplaatsen voorzien worden van walstroom.

Onderbouwing nut en noodzaak, alternatieven

De Commissie heeft op verzoek enige informatie over het voortraject gekregen.³ Het project komt voort uit beleid van het (toenmalige) ministerie van Verkeer en Waterstaat. In de nota 'Varen voor een vitale economie' is als uitvoeringsmaatregel aangegeven: de realisatie van quick wins voor verbetering van de bereikbaarheid van binnenhavens. Dit sloot aan bij een al langer bestaande behoefte van de aanwezige ondernemers om de aan- en afvoermogelijkheden te vergroten. Niet duidelijk is echter:

- of de vergroting van de haven uitsluitend bedoeld is voor bedrijven op het bestaande bedrijventerrein;
- of met uitbreiding van de haven tevens beoogd wordt op termijn meer bedrijvigheid aan te trekken;
- in hoeverre de wens tot verplaatsing van het baggerschepenonderhoud aanleiding is voor de havenuitbreiding.

In de structuurvisie 'Zicht op Zwartewaterland 2005-2020'⁴ wordt uitgegaan van een behoefte aan bedrijventerreinen tot 2020 van ca. 75 ha (ca. 3,3 ha per jaar). Uit het MER blijkt niet of en zo ja hoe deze prognoses voor uitbreiding van het bedrijventerrein verband houden met de uitbreiding van de haven en of deze prognoses moeten worden aangepast aan de algemene huidige teruglopende vraag naar bedrijvenlocaties.

Ook is op basis van het MER niet duidelijk waarom de uitbreiding in oostelijke richting zou moeten plaatsvinden. Een alternatief met verschuiving van de bestaande haven in westelijke richting lijkt evenzeer realistisch en zou mogelijk minder gevolgen voor natuur kunnen hebben. Ook worden de beoogde afmetingen van de haven in het MER niet onderbouwd. Met een geoptimaliseerde inrichting kan mogelijk met een kortere kadeflank volstaan worden.

---

³ Zie bijlage 1 voor een lijst van de stukken die de Commissie heeft geraadpleegd.

⁴ Zie bijlage 1 voor een lijst van de stukken die de Commissie heeft geraadpleegd.

Aanvullende informatie

Uit de aanvullende informatie blijkt dat de herstructurering en uitbreiding in een breder kader past. Een provinciale doelstelling is het realiseren van het streefbeeld voor een toekomstig netwerk van binnenhavens. De lokale doelstelling wordt echter niet omschreven. Verder blijkt uit de aanvullende informatie dat de haven onder meer benut kan worden voor containeroverslag, niet aangegeven wordt echter om wat voor stoffen / producten het gaat. Niet duidelijk wordt:

- wat er nodig is aan capaciteit;
- of de haven een lokale of regionale functie krijgt;
- welke activiteiten er precies zullen plaatsvinden.

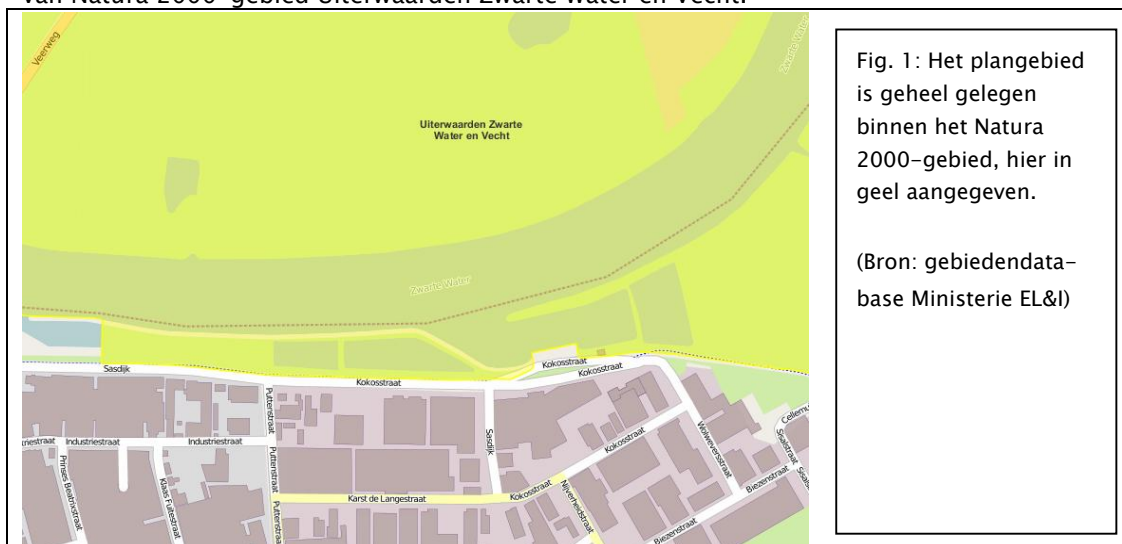
De Commissie adviseert in de aanvulling op het MER te onderbouwen:

- wat het volledige doel van de havenuitbreiding is;
- waarom en waarvoor uitbreiding van de haven noodzakelijk is en welke kadefunctie vereist is voor de beoogde activiteiten;
- of er alternatieven zijn en zo ja welke;
- welke activiteiten er in en op het haven terrein zullen plaatsvinden.

2.2 Natuur en Passende beoordeling

Natuurbeschermingswet, Natura 2000

Uit de gebiedendatabank van het Ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie blijkt dat het hele plangebied alsmede het omliggende gebied aan de west- en oostkant deel uitmaken van Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht.

Ten behoeve van het MER is daarom een voortoets opgesteld. Omdat hieruit bleek dat significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht niet zijn uit te sluiten, is een Passende beoordeling opgesteld. In de Passende beoordeling ontbreken de volgende zaken:

- gericht onderzoek, onder andere naar het belang van het plangebied voor soorten als roerdomp en porseleinhoen. In de Passende beoordeling is een inschatting van de gevolgen

gen van het project gemaakt op basis van bestaande kennis. Deze is echter beperkt omdat er niet (in cumulatie met andere ingrepen) onderzocht is welke functie de habitats hebben voor de soorten waarvoor de instandhoudingsdoelstellingen zijn opgesteld;

- aandacht voor de toename van risico's op verontreiniging door calamiteiten voor Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht en Natura 2000-gebieden stroomafwaarts.⁵

De Commissie is dan ook van oordeel dat op grond van de huidige beschikbare gegevens niet valt uit te sluiten dat de natuurlijke kenmerken van het gebied worden aangetast door gevolgen van het project, al dan niet in cumulatie met andere activiteiten, zoals de uitbreiding van de scheepvaart op het Meppelerdiep .

Natuur algemeen en Flora en faunawet

In het MER ontbreekt een algemeen beeld van het voorkomen van soorten en habitats in het plangebied en daarmee van de mogelijke effecten op natuur.

Er is geen inventarisatie uitgevoerd van beschermde soorten. Met name voor de grote modderkruiper is dit een kennisleemte die wezenlijk kan zijn omdat een deel van het plangebied bij uitstek geschikt lijkt voor deze soort.

Aanvullende informatie

De aanvullende informatie gaat niet in op bovengenoemde aspecten.

De Commissie adviseert in de aanvulling op het MER op te nemen:

- een analyse van het belang van het plangebied voor het gehele Natura 2000-gebied;
- een beschrijving van het belang van het plangebied voor roerdomp en porseleinhoen in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen voor deze soorten;
- een analyse van cumulatie met gevolgen van andere activiteiten;
- een inventarisatie van mogelijk voorkomende beschermde soorten.

2.3 Geluid

Verkeersgeluid

Uit het MER blijkt niet of en zo ja hoeveel invloed het initiatief heeft op de vervoersstromen over de weg van en naar de haven en hoeveel extra scheepvaartbewegingen het voornemen genereert. Hierdoor is niet na te gaan of het initiatief ook geluid veroorzaakt buiten het in het MER gepresenteerde studiegebied.

Geluid op woningen

Op korte afstand van het plangebied staan diverse bedrijfswoningen (onder andere aan de Sasdijk, in de Klaas Fuitestraat, in de Industriestraat en aan de dijk). Uit het MER blijkt niet wat de gevolgen zijn van het voornemen voor deze woningen door geluid en trillingen.

---

⁵ Zie ook de opmerking over op- of overslag van milieugevaarlijke stoffen in par. 2.1

Ontbreken akoestisch onderzoek

Er is geen akoestisch onderzoek bijgevoegd. Wel is (op grond van het beheersmodel van de gemeente) doorgerekend waar de 50 dB(A)- en 55 dB(A)-contour vanwege de haven en het bedrijventerrein ligt en zal liggen. Hieruit blijkt dat de totale geluidcontouren circa 70 meter uitbreiden ten opzichte van de huidige situatie. Dit heeft effect op het geluidsbelaste oppervlak in het Natura 2000-gebied en ter plaatse van de (bedrijfs)woningen aan de Sasdijk. Uit het MER blijkt niet welke mitigerende en / of compenserende maatregelen hiervoor mogelijk zijn. In het beheerplan voor het bedrijventerrein wordt uitgegaan van een binnenwaartse zonerings. Niet duidelijk is waarom deze niet is toegepast bij deze uitbreiding.

Een gedeelte van het terrein heeft de bestemming '(bedrijf) specifieke vorm van bedrijf - reparatie en onderhoud van vaartuigen'. Deze bedrijvigheid brengt veel geluidhinder met zich mee. In de planregels is vastgelegd dat een en ander alleen binnen de te bouwen hal mag plaatsvinden. Onduidelijk is in hoeverre dit logistiek mogelijk is. In figuur 2 bij het MER is een variant doorgerekend waarbij TEBEZO naar deze plek is verplaatst: een duidelijke omschrijving van de gehanteerde bedrijfsvoering en de bron daarvan ontbreekt echter. Ook de berekening van de piekniveaus is hierin niet opgenomen.

Ook is niet duidelijk of de ligplaatsen worden voorzien van walstroom en hoe dit in de geluidsberekeningen is opgenomen.

Aanvullende informatie

De aanvullende informatie gaat niet in op bovengenoemde aspecten.

De Commissie adviseert in de aanvulling op het MER:

- de veranderingen in vervoersstromen over de weg en het water in beeld te brengen, alsmede, voor zover van toepassing, relevante milieueffecten hiervan;
- de effecten door geluid en trillingen van de bedrijvigheid op de woningen en op natuur in beeld te brengen;
- mogelijke mitigerende/compenserende maatregelen in beeld te brengen, dan wel aan te geven waarom deze niet nodig zijn.

2.4 Veiligheid

Calamiteiten

Omdat niet duidelijk is wat voor soort stoffen op- en overgeslagen zullen worden is ook niet duidelijk of deze risico's met zich meebrengen op het gebied van externe veiligheid, water- en bodemverontreiniging tijdens normaal gebruik of bij calamiteiten.

Nautische veiligheid

Het MER geeft onvoldoende inzicht in de verwachte aantallen schepen voor laden en lossen en voor de overnachtingsplaatsen en of er schepen met gevaarlijke stoffen worden verwacht (externe veiligheid). In de haven is geen zwaaigelegenheden voorzien voor het beoogde scheepstype. Hoe deze schepen de haven verlaten en het effect van deze manoeuvrerende schepen op de doorgaande scheepvaart (in het bijzonder de recreatievaart) wordt niet duidelijk.

Hoogwaterveiligheid

Er worden werkzaamheden (grondwerk, plaatsen damwanden) verricht in de directe nabijheid van de primaire waterkering. In het MER is geen aandacht geschonken aan de mogelijke effecten hiervan op de stabiliteit van de primaire waterkering. Ook blijkt niet of en in hoeverre de inrichting van het haven terrein mogelijke toekomstige dijkverbeteringen zou kunnen belemmeren.

Aanvullende informatie

De aanvullende informatie gaat niet in op bovengenoemde veiligheidsaspecten.

De Commissie adviseert in de aanvulling op het MER in te gaan op:

- het soort stoffen dat op- en overgeslagen zal worden in het plangebied en de mogelijke risico's die dit met zich meebrengt;
- de gevolgen van de havenuitbreiding voor de nautische veiligheid;
- de mogelijke gevolgen voor de stabiliteit van en het toekomstig onderhoud aan of verbetering van de waterkering.

2.5 Bodem en water

Bodem

Uit het MER blijkt niet hoeveel grond wordt afgevoerd, op welke wijze, waarheen en wat de kwaliteit van de grond is. Er staat wel aangegeven dat het 'onverdachte locaties' betreft waar, voor zover bekend, geen bodembedreigende activiteiten hebben plaatsgevonden. Dit wordt echter niet onderbouwd. Ook wordt niet beschreven hoe zal worden omgegaan met verontreinigingen indien die toch aan de orde zijn.

Waterberging

Buitendijkse ophoging verkleint het waterbergend en -voerend vermogen van het rivierbed, dit dient te worden gecompenseerd. Niet duidelijk is of er een noodzaak tot compensatie is als gevolg van het niet-afwentelingsprincipe uit de beleidslijn 'Ruimte voor de rivier' en zo ja hoe en waar deze dan wordt uitgevoerd.⁶

Aanvullende informatie

De aanvullende informatie gaat niet in op deze aspecten.

De Commissie adviseert in de aanvulling op het MER te beschrijven:

- hoeveel grond wordt afgevoerd, waarheen en op welke wijze;
- hoe wordt omgegaan met eventuele bodemverontreinigingen;
- of er compensatie van waterbergend en -voerend vermogen nodig is en zo ja, waar deze dan wordt uitgevoerd.

---

⁶ In de reactie van Rijkswaterstaat op de Notitie reikwijdte en detailniveau wordt expliciet aandacht voor dit aspect gevraagd.

2.6 Landschap

Volgens het MER is de beïnvloeding van de ingreep op de karakteristiek van het landschap en de beleving van buitenaf minimaal (p. 49). De Commissie acht deze beschrijving in het MER te beperkt en de effectbeoordeling te licht. De effecten op het landschap ter plaatse zijn wel degelijk aanzienlijk, er is immers sprake van een transformatie van semi-natuurlijk rietland naar (verhard) buitendijks industriegebied.

In de onlangs vastgestelde gemeentelijke Stadsrandvisie wordt de ingreep gevisualiseerd, het gevaar van verrommeling onderkend en wordt beschreven hoe de gemeente het voornemen landschappelijk wil inpassen. Hiermee is, in combinatie met het MER, voldoende informatie beschikbaar over de landschappelijke effecten en te nemen maatregelen. Dit aspect betreft daarom geen essentiële tekortkoming.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: College van burgemeester en wethouders van de gemeente Zwartewaterland

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van Zwartewaterland

Besluit: Vaststellen of wijzigen van het bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.: Plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: Uitbreiden van bestaande industriehaven en aanleg op- en overslagterrein met loods

Procedurele gegevens:

- kennisgeving MER in de Staatscourant van: 8 november 2011
- ter inzage legging MER: 9 november 2011 tot en met 20 december 2011
- aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 4 november 2011
- toetsingsadvies uitgebracht: 2 februari 2012

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit deskundigen op relevante vakgebieden, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

- ir. T.B.J. Bremer
- ir. C. van der Giessen
- drs. G. Korf (werkgroepsecretaris)
- drs. L.H.J. Verheijen (voorzitter)
- drs. J. van der Winden

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer en de eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake, als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, alvorens het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Omdat de Commissie niet is geraadpleegd bij de voorbereiding op het MER heeft ze een locatiebezoek afgelegd om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Herstructurering industriehaven Genemuiden, PlanMer, oktober 2011;
- Gemeente Zwartewaterland Bestemmingsplan Uitbreiding industriehaven Genemuiden, Planregels, NL.IMRO.1896.BP0028-OWO1, oktober 2011;
- Gemeente Zwartewaterland Bestemmingsplan Uitbreiding industriehaven Genemuiden, Toelichting, NL.IMRO.1896.BP0028-OWO1 oktober 2011;
- Verkennende natuurtoets herinrichting havenzijde Genemuiden, 12 februari 2008;
- Structuurvisie Zicht op Zwartewaterland 2005–2020, Enno Zuidema stedenbouw, juli 2005;
- Stadsrandvisie Genemuiden, gemeente Zwartewaterland, 7 december 2011;
- Varen voor een vitale economie, een veilige en duurzame binnenvaart, Ministerie van Verkeer en Waterstaat, november 2007
- Voorstel quick wins provincie Overijssel Tweede tranche 2009, mei 2009*;
- Netwerkanalyse Binnenhavens Oost Nederland, Visie op de binnenhavenactiviteiten in 2020, Deelrapportage Overijssel, Ecorys, juni 2008*;
- Ingediende aanvraag 2^e tranche quick win binnenvaart, gemeente Zwartewaterland, 7 mei 2009*.
- Beschikking quick-win subsidie, Ministerie van Verkeer en Waterstaat, maart 2010*.

De met * gemarkeerde stukken zijn nagestuurd als aanvullende informatie na het overleg met de Commissie.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 21 december 2011 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Ook heeft de Commissie de op de notitie reikwijdte en detailniveau ingediende zienswijzen en adviezen ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Uitbreiding en herstructurering Industriehaven Genemuiden

ISBN: 978-90-421-3402-7

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

